

את החבילות זה לזה, ולמטה לסירה. היינו משפחה יחידה על האניה. ירדנו, ואותנו הילדים הסיע ה"חנטור"¹¹ הערבי ברחובות העיר הקטנה בגשם, למלון היחיד בחיפה, הנולון של יוסל טנטור.

ובמלון, התברר שחסרים הרבה חפצים. התקשרו אל הקונסול הרוסי - היינו עדיין אזרחי רוסיה - ועד שאספו מפה ומשם את כל החסר עברו שניים-שלושה ימים.

בינתיים הודיעו בטלגרף לצפת - טלפון לא היה - על בואנו, והזמינו שיירת פרדות להעביר אותנו עם החפצים לראש-פינה.

עד שהגענו ברכבת לצמח, ועד שירדנו בסירה עם כל המזוודות והגענו בשייט לטבחה, בצפון הנגב, כבר ירד הערב.

את המסע מטבחה לראש-פינה התחלנו בלילה. עלינו כולנו על הפרדות, גם אמא עם עמנואל הקטן, וכל החפצים, הספרים, כלובי הצפורים, המזוודות הגדולות, הכל יל גבי הפרדות. הפרדות פסעו בשביל בוואדי בין ההרים. השביל צר מאד, כדי מעבר בהמה ולא יותר. משני צידיו שיחים סבוכים. כך רכבנו בלילה עז ראש-פינה, החבילות קשורות היטב, והפרדות מכירות את השביל.

חוץ מכלוב אחד שנפתח בדרך והיונים שבו ברחו, עברה הדרך בשלום. הגענו לראש-פינה ונכנסנו לבית שהוכן עבורנו.

קלווריסקי - פקיד יק"א בגליל - מיהו?

לפני שאתחיל את פרק הגליל שלנו, עלי לספר על האיש קלווריסקי. חיים מרגליות קלווריסקי¹² היה המנהיג בפועל של ישובי הגליל העליון. השפעה רבה היתה לאיש הזה על כל תחום מתחום חיינו בעתיד.

החל מ-1906, השנה בה נתמנה למנהל מושבות הגליל העליון מטעם יק"א¹³ ועד סוף 1920 עת קיבל פטורין מחברה זו, לא נעשה דבר קטון או גדול בגליל, בלי מעורבותו ומנהיגותו של קלווריסקי.

התיידדנו עם משפחת קלווריסקי כאשר גרנו בראש-פינה. שתי הבנות הגדולות, ירדנה ודבורה,¹⁴ היו חברותינו למשחקים ובשנים הבאות שותפות לאירועים שונים שעברו עלינו. עד שבגרנו ונפרדו דרכינו.

היכרות ראשונה היתה כאשר הוזמנו ליום הולדת של ירדנה. במסיבה ביקשו ההורים מהילדים לשיר שיר. אז קמנו רוחמה ואני ושרנו שיר עברי שלמדנו